

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

ΜΕ έβεβαίουν—καί μέχρι τινός
ήμην έντελῶς πεπεισμένος—ὅτι
ὁ ἄνθρωπος μόνον μίαν φοράν
ἀγαπᾷ. Αὐτή τουλάχιστον θά
εἶναι καί ἡ γνώμη ὧλων ἐκεί-
νων, οἱ ὁποῖοι διαπλάττουν τήν
πεῖράν των ἀπό τοὺς νοσηροὺς
στίχους ποιητῶν καί ἀπό τοὺς
πλήρεις ἔρωτος ὄρκους τῶν ἐπι-
θυμούντων νὰ τοὺς πείσωσι ὅτι
τοὺς ἀγαποῦν.

Ἐγνώρισα μίαν κυρία, ἡ
ὁποία ὑπανδρεύθη ἐξ ἔρωτος καί
εἶχεν ἀποπειραθῇ ν' αὐτοκτο-
νήσῃ διὰ τὸν πρῶτον σύζυγον
τὸν ὁποῖον δὲν τῆς ἔδιδαν.

Αἶ, λοιπὸν ἡ ἰδία κυρία, εἰς ὁμοίαν ἀπόπειραν προέβη ὀλίγας
μῆνας μετὰ τὴν χηρείαν της καί ἐν ἔτος πρὸ τοῦ δευτέρου γάμου
της, τὸν ὁποῖον πάσῃ θυσίᾳ προσεπάθουν νὰ ματαιώσουν οἱ
συγγενεῖς της.

Μὴ νομίσετε δὲ ὅτι ἐπρόκειτο περὶ νευροπαθοῦς τινος πλάσμα-
τος ἐκλαμβάνοντος τὰς ἐμπνεύσεις τῆς στιγμῆς ὡς πάθη αἰώνια
καί τὰς ἀποτέμους ἐντυπώσεις, ὡς προϊόντα μελέτης καί ἐρεῦνης.
Ἡτο γυνὴ ἀπὸ ἐκείνας αἱ ὁποῖαι καί ἐκ κληρονομικότητος καί ἐκ
διαίτης ἔχουν ὅλην τὴν χαλυβδίνην υἰεῖαν τοῦ ἀβροῦ γυναικεῖου
σώματος, πρὸ τῆς ὁποίας ἐκμηδενίζεται καί τοῦ ρωμυλεωτέρου
ἀνδρὸς ἡ ἀντοχή.

Τώρα καί πάλιν διὰ τρίτην φοράν καί δίχως φεῦ! νὰ χηρεύσῃ

εἰσέτι, ἀγαπᾷ ἓνα τρίτον, ἀσχημότερον καὶ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου συζύγου της ἀκόμη. Τὸν ἀγαπᾷ μὲ τρέλλαν· εἶναι ἱκανὴ νὰ προβῇ εἰς ἐγκλημα κατὰ τῆς ἰδίας της ζωῆς, διότι εἶναι ἀνίκανος καὶ ἓνα μύρμηκα νὰ φονεύσῃ. Μὲ τιμᾷ διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης—ἴσως νὰ ἔχῃ ὀλίγον ἀδίκον—καὶ δὲν ἔχει μυστικά μαζὶ μου!

— "Ἀκουσε—μου ἔλεγε προχθές, ὡς ἐπίλογον τῆς ἐκμυστηρεύσεώς της διὰ τὸ νέον αὐτὸ πάθος τὸ πλτμυροῦν τὴν ψυχὴν της! "Ἀκουσε, τὸν ἀγαπῶ ὅσο δὲν ἀγαποῦσα τὸν Κωστῆ—πρόκειται περὶ τοῦ πρώτου συζύγου—ὅσον δὲν ἀγαποῦσα τὸν Ἀλέκο—εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ δευτέρου—ὅσον δὲν θ' ἀγαπήσω ποτὲ πλέον.

— Μὰ δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον νομίζω, εἰς μίαν γυναῖκα ἔξυπνον ὅσον σύ, ἔντιμον καθὼς σύ, νὰ παραβῇ τὸν ὄρκον τὸν ὁποῖον ἔδωκεν ἐνώπιον ἀνθρώπων καὶ Θεοῦ

— Περιττὸν νὰ ἐξακολουθήσῃς αὐτοῦ τοῦ εἵδους τὴν κατήχησιν, τὴν ὁποίαν ἐγέννησαν προλήψεις κοινωνικαὶ καὶ μωρολογήματα ζηλοτύπων καὶ ἐγωϊστῶν Καὶ ποῖος σᾶς εἶπε παρακαλῶ, ὅτι ἔχω σκοπὸν ἐγὼ νὰ πιραβῶ τῆς συζυγικῆς μου πίστιν; "Οχι" δὲν εἶμαι τόσο κακὴ νὰ πικράνω ἓνα ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος μὲ ἀγαπᾷ καὶ τὸν ὁποῖον εἶχα ἀγαπήσει. "Οχι" θὰ χωρισθῶ ἀπὸ τὸν Ἀλέκο, θὰ τὸν παρακαλέσω νὰ μοῦ παράσχῃ τὸν τρόπον νὰ γείνω σύζυγος τοῦ Νίκου—οὕτω κλειτὰ ὁ τρίτος—καὶ νὰ σωθοῦμεν καὶ οἱ δύο. Ἐγὼ ἀπὸ τὸν θάνατον. . . . διότι θ' αὐτοκτονήσω ἂν δὲν τὸν πάρω—καὶ ἐκεῖνος ἀπὸ τὴν καταισχύνῃν του, διότι θὰ μάθῃ βεβαίως ὁ κόσμος τοὺς λόγους τῆς αὐτοκτονίας μου!

— Ὁμολογῶ ὅτι ἡ λογικὴ σου μοῦκλεισε τὸ στόμα καὶ ἀφοῦ προτιήτερα μὴ ἐζήτησες τὴν συμβουλὴν μου, ἀντὶ μιᾶς σοῦ δίδω δυο. Ἡ πρώτη εἶναι νὰ προσπαθήσῃς νὰ πείσῃς τὴν καρδιά σου, ὅτι μόνον τὸν ἄνδρα σου ἀγαπᾷς. Ἡ δευτέρα, ἂν ἡ πρώτη δὲν ἔχει κανὲν ἀποτέλεσμα, νὰ τὰ πῆς ὅλα τοῦ ἀνδρός σου καὶ νὰ κάμῃς ὅ,τι σὲ φωτίσει ὁ Θεός!

— Εἶχα μαντεύσει ὅτι ἀντὶ μιᾶς δύο συμβουλάς θὰ μοῦ ἔδιδες. Ἀπ' αὐτάς βρῖσκω ὀρθὴν τὴν δευτέραν, διότι συμπίπτει μὲ τὴν γνώμην μου. Τὴν πρώτην σοῦ τὴν χαρίζω. Πρὸ τριῶν μηνῶν τὴν ἔδωκα εἰς τὸ ἄτομόν μου ἢ ἰδίᾳ, ἀλλὰ δὲν εἶχε κανὲν πρακτικὸν ἀποτέλεσμα. Τὸν ἀγαπῶ, τὸν ἀγαπῶ, μ' ἐννοεῖς; τὸν ἀγαπῶ!

Καὶ ἐκτύπησε μὲ πείσμα τὸ μικρόν της πόδι ἐπὶ τοῦ δαπέδου, ἀνετινάχθησαν δὲ ὅλα τὰ γύρω μικρὰ κομψοτεχνήματα τῶν τραπεζῶν καὶ ἐκυλίσθη ἐπὶ τοῦ μαρμάρου μιᾶς ἐταζέρας μὲ θρηνώδη τριγμὸν ἢ εἰκὼν τοῦ συζύγου, ὃν ἀνέμενε τόση συμφορά.

— Τὸ βλέπεις, μοῦ λέγει. "Ὅπως ἐκυλίσθη μ' ἓνα τόσον μικρόν κτύπημα ἢ εἰκὼν τοῦ ἀπὸ τὸ τραπέζι, ἔτσι κατρακύλισε ἀπὸ τῆ καρδιά μου καὶ ἡ ἀγάπη ποῦ ἔτρεμα γι' αὐτόν. Τὴν εἰκόνα αὐτὴν τὴν ἐκρατοῦσε μία δύναμις ἀόρατος, ἀλλ' ἤρκεσεν ἐν ἄλλο κτύπημα νὰ τὴν σωριάσῃ. Τὴν ἀγάπη μου—ξέρεις δὲ πῶς τὸν ἀγαποῦσα—τὴν κρατοῦσε ἡ ἰδία ἀόρατος δύναμις, ἀλλὰ ἤλθεν ἄλλη μεγαλητέρα πλήμμυρα οἰσθήματος, κατακλυσμὸς ἐντυπώσεως καὶ τὴν ἔπνιξε

— Μὰ τότε σημαίνει ὅτι δὲν ἀγαποῦσες οὔτε τὸν πρῶτο οὔτε τὸν δεῦτερο ἄνδρα σου· σημαίνει ὅτι τῇ τρέλλα μιᾶς στιγμῆς ἐξέλαθες γιὰπραγματικὴν ἀγάπην. Ὁ ἄνθρωπος μία φορὰ μόνον ἀγαπᾷ!

— Παιδὶ ποῦ εἶσαι! Γιατὶ ὁ ἄνθρωπος ν' ἀγαπήσῃ μόνο μία φορὰ; Ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ διὰ τελευταίαν φορὰν! Αὐτὸ μάλιστα. Ἀλλ' ἡ τελευταία φορὰ ποτὲ δὲν εἶν' ἡ πρώτη. . . . Μὴ γελάς. . . αὐτὴν ἐδῶ τῇ γυναικοῦλα ποῦ βλέπεις ἐμπρὸς σου, αὐτὴν ποῦ νομίζεις ὅτι ἔχει πουλιοῦ μυαλά, νὰ τὴν ἀκούσῃς σὲ παρακαλῶ μὲ προσοχὴν. Ἀντιπροσωπεύει ἐδῶ κάτω ὅλην τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπίνης ἀγάπης, τῆς εἰλικρινοῦς καὶ τῆς ἐντίμου, τῆς γενναίας ἀγάπης ποῦ ἀψηφᾷ κάθε κίνδυνον, κάθε πρόληψιν ποῦ θυσιάζει τὴν ζωὴν της. Μὴ μὲ διακόπτῃς. . . . Γνωρίζω τί θὰ μὲ ἐρωτήσῃς. . . . θὰ μοῦ ἐπαναλάβῃς ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ μίαν φορὰν μόνον. . . . Ψεῦδος, ψεῦδος μωρότατον. . . ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ ὅπως ἐγώ. . . .

— Δηλαδή κάθε πέντε χρόνια κι' ἓνα. . . .

— Ἴσως καὶ κάθε δύο χρόνια μόνον. Αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ περιστάσεις τὰς ὁποίας θὰ σοῦ ἐξηγήσω ἀμέσως. Φθάνει ἡ ἱστορία μου, διὰ νὰ ἐννοήσῃς ἂν ἔχω δίκαιον ἢ ὄχι. Πόσων χρόνων εἶμαι τώρα;

— Πολὺ δύσκολον ἐρώτησιν μοῦ ἀπευθύνεις. . . .

— Λοιπὸν νὰ σὲ ἀπαλλάξω ἐγὼ τῆς δυσχερείας. Εἶμαι τριάντα ἐτῶν γυναῖκα· εὐμορφῇ, ὅπως λέγουν ὅλοι, ἀπὸ τῆς κτυπητὲς ἐκείναις εὐμορφίαις ποῦ ἀξίζουν περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην. . . . Ἐξυπνῇ, ὅπως τὸ ἐννοῶ καὶ ἐγὼ χωρὶς νὰ ἔχω ἀνάγκην νὰ μοῦ τὸ ποῦν. . . . Λοιπὸν μ' ὅλον σου αὐτὸ τὸ ἔρωτικόν μειδίαμα, σὲ βεβαιῶ, ὅτι μία γυναῖκα μὲ κοινὸν νοῦν ἀξίζει περισσότερον ἀπὸ εἴκοσι μεγαλοφυεῖς ἄνδρας. . . .

— Δυστυχῶς ὁ κοινὸς νοῦς λείπει πάντοτε καὶ ἀπὸ τὰς μεγαλοφυεστέραις τῶν γυναικῶν.

— Ἐγὼ τὸν ἔχω αὐτὸν τὸν κοινὸν νοῦν, διότι βλέπω τὰ πράγματα γύρω ὅπως εἶναι. . . Ἀλλὰ τί τὰ θέλομεν αὐτά. . . Εἰς

τὸ προκείμενον . . . τί ἔλεγα . . . Ἄ, ναί· εἶμαι τριάντα ἐτῶν . . .
 "Όταν ἤμην δεκαοκτὼ ἡγάπησα διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν ζωὴν
 μου . . . χωρὶς νὰ εἶμαι πλάσμα ρωμαντικὸν ἢ ψευτικοπλασμέ-
 νον, εἶχα μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μου ὅλην τὴν ἀγνότητα καὶ τὴν
 παρθενικὴν εὐαισθησίαν εἰς τὸ ἀόριστον καὶ τὴν λατρείαν τοῦ
 καλοῦ . . . Τότε ἡγάπησα τὸν Κωστῆ . . . Ποιητικὴ αὐτὸς ψυχὴ,
 ὠμιλοῦσε μέσα εἰς τὴ καρδιά μου καὶ οἱ λόγοι του ἤσυχτοι, ἀπα-
 λοί, μὲ ἐθώπευαν, μ' ἐνανούριζαν εἰς ὕπνον εὐδαίμονος ζωῆς . . .
 Τὸν ἀγαποῦσα, τὸν ἐπῆρα, ἀπέθανε . . . καὶ ἀπέθανεν ὅταν ἤρ-
 χισα νὰ αἰσθάνωμαι ὅτι κάτι νέον αἰσθημα ἐγέμιζε τὸν ὀργανι-
 σμὸν μου, καὶ εἶχον ἀνάγκην μιᾶς ζωῆς εὐρωστωτέρας, εὐχυμο-
 τέρας, ἐντονωτέρας, ὅτι εἶχον ἀνάγκην βάσεως ἀκλονήτου διὰ νὰ
 στηρίξω τὸ ἄγαλμα τοῦ νέου βίου τοῦ ἐλάτρευεν ἡ ψυχὴ μου.
 "Όταν μία γυνὴ ἀφήσῃ τὰς ὀνειροπολήσεις τῆς νεότητος, αἰσθάν-
 νεται τὴν ἀνάγκην τοῦ προστάτου ἀνδρός, ζητεῖ τὸν ὄγκον τῆς
 ἐπιβολῆς του, παύει ἡ ψυχὴ νὰ ἐργάζεται καὶ ἡ σὰρξ ἡ ἀνί-
 σχυρος ἀναλαμβάνει τὴν κυριαρχίαν της . . .

Αὕτῃ εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ δευτέρου μου ἔρωτος, τὸν ὅποιον ἐπὶ
 πέντε τόρα ἔτη διεθέρμανα μὲ ἔλην μου τὴν ζωὴν καὶ μὲ ὅλην
 τὴν δύναμιν τῶν αἰσθήσεων . . . Εἶδες τί εὐμορφος ἀνὴρ εἶναι ὁ
 Ἀλέκος ; . . . Πρότυπον καλλονῆς . . . ἐνῶ αὐτὸς ποῦ ἀγαπῶ
 τώρα ; ὦ ! αὐτὸς ἀσχημάνθρωπος, τερατώδης. Εἶναι, ὅπως ἔλε-
 γες, ὁ ἀσχημότερος τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁ εὐμορφώτερος τῶν σκύλ-
 λων . . . Ἐγὼ λοιπὸν αὐτὸν τὸν σκύλλον τὸν λατρεύω . . . Ἐρω-
 τᾶς διατί ; Ἀπλούστατον. Διότι αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ τελευταῖος μου
 ἔρως, διότι ἡ ψυχὴ μου ἔπαυσε νὰ ὀνειροπολῇ καὶ τὸ ἐν ἐμοὶ
 κτῆνος δὲν ἔχει ἀνάγκην προστάτου, διότι ὁ νοῦς ἐξυπνᾷ καὶ ζη-
 τεῖ σύντροφον καὶ ὁ σύντροφος τοῦ νοῦ εἶναι ὁ προσφιλέστερος καὶ
 ὁ αἰώνιος. Ἠγάπησεν ἡ ψυχὴ, ἡγάπητην ἡ σὰρξ, τώρα ἀγαπᾷ
 ὁ νοῦς . . . μίαν συμβουλήν σοῦ δίδω εἰλικρινῆ. Θέλεις νὰ σὲ
 ἀγαπᾷ πάντοτε ἡ γυναῖκά σου ; Ὑπανδρεύσου γυναῖκα μεγάλην,
 ἡ ὁποία δὲν ἀγαπᾷ εἰς τὸ ἄτομόν σου τὴν ἰδανικότητα ἢ τὴν
 ἡδονήν, ἀλλὰ τὴν νοῖν καὶ ὑποτάσσεται εἰς τὴν ἐπιβολὴν του
 μόνον . . . Τριάντα ἐτῶν γυναῖκα, ἐγώ, αὐτὸ ζητῶ, αὐτὸ ἐπι-
 θυμῶ . . . Ἰδοὺ λοιπὸν πῶς ἀγαπᾷ κανεὶς τρεῖς τοῦλάχιστον
 φορές . . . Δυστυχισμένοι ὅσοι κάμουν γάμους ἐξ ἔρωτος, διότι
 ὁ ἐραστὴς τὰς ἐθαυκάλισε μὲ ὄνειρα ἢ τὰς ἐθέλξε μὲ καλλονήν.
 Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ δι' ἀνδρας καὶ διὰ γυναῖκας. Εὐτυχισμένοι
 ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι εὐρίσκουν συγκεντρωμένα ὅλα εἰς ἓνα ἄτομον . . .
 Ἀλλὰ πόσον ἡσυχοὶ ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους κατακτᾷ τὸ πνεῦμα . . .
 Ἀπὸ τῆς συζυγικῆς δὲ γαλήνης καὶ ἡσυχίας, μέχρι τῆς εὐτυ-

γίας τοῦ μεγάλου ἔρωτος ἢ ἀπόστασις δὲν εἶναι μεγάλη. . Τί
ἔχεις νὰ προσθέσης εἰς ὅλα αὐτά ;

Ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἠδυνάμην ^{*} νὰ ἀνταγωνισθῶ πρὸς τὴν δύναμιν
τῆς λογικῆς τῆς ὡραίας γυναικὸς καὶ ἤρχισα ἔκτοτε νὰ πιστεύω,
ὅτι ὁ πρῶτος ἔρωσ δὲν εἶναι καὶ ὁ τελευταῖος, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἔχουν
ἄδικον πολλοὶ ὅσοι ἐμποδίζουν τοὺς ἐρωτευμένους νὰ αὐτοκτονοῦν.

Ἀθῆναι, Ἰούλιος τοῦ 1897.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΠΩΠ

ΗΛΙΟΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑ

ΔΥΣΗ

Γι' ἀποχαιρέτημα στερνὸ τοῦ ἥλιου ἢ ὀχτιδα
γλυκὰ φιλᾷ τὴ θάλασσα· καὶ στὸ φιλὶ ἐκείνο
σὰν κοκκινίζει κορασιὰ δειλή, καμαροφρύδα
στὸ μυροῦτο φίλημα, τὸ πρῶτο σὰν τὸ κρίνο,

Ἔτσι κ' ἐκείνη ρόδισε μὲ μιᾶς σὰν κορασίδα
— «Στὰ τόσα μάγια ποῦ σκορπᾷς τριγύρω σου ἀφίνω
τὸ δρόμο καὶ τὴ δύση μου κι' ἀπ' τὴ στιγμή ποῦ σ'εἶδα
τὸ φῶς μου θέλω αἰώνια σὲ σένα νὰ τὸ χύνω».

Μὰ τὰ γλυκὰ φιλήματα ἢ νύχτα ἢ ζουλιάρα
τ' ἀκούει καὶ τοῦ χωρισμοῦ μὲ βία χτυπάει τὴν ὥρα·
ἀνατριχιάζουνε κι' οἱ δυὸ καὶ μὲ πολλὴ λαχτára

φιλιοῦνται μιὰ στερνὴ φορὰ κι' ὁ ἔραστής της φεύγει
ἀφίνοντας τὴν ἀδερφή νὰ βλέπη, ὡς νὰ ἔβγη
τὴ μυριοχάριτη Κυρά, ποῦ τὴν ἀφίνει τώρα.

Δεμηςσὸς (Κύπρου) 1897.

Μ. Δ. ΦΡΑΓΚΟΥΔΗΣ